

УДК 004.658.6

Довгань О.С. - ст. гр. СНМ-52

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СТРУКТУРУВАННЯ БАЗИ ДАНИХ ДЛЯ МЕТРИЧНИХ КНИГ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ОБЛАСНОГО АРХІВУ

Науковий керівник: к.т.н., доцент Березовська І.Б.

Dovgan O.S.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

STRUCTURING OF METRIC BOOKS DATABASE AT TERNOPIL STATE REGIONAL ARCHIVE

Supervisor: Berezovska I.B.

Розвиток сучасної історичної науки характеризується вивченням масових джерел, серед яких важливе місце займають метричні книги – документи для реєстрації фактів народження, шлюбу та смерті [2]. Інформація метричних книг використовується для соціально-правового захисту громадян (підтвердження фактів народження, смерті, як непрямий доказ при встановленні національності), генеалогічних, історико-статистичних досліджень, при вивченні ментальності етносу (дотримання посту, залежність імен у новонароджених від релігійних свят, динаміка народжуваності тощо).

В різних регіонах України, які свого часу перебували у складі імперій (Російської та Австро-Угорської) та держав (Польщі, Угорщини, Чехословаччини, Румунії) спостерігалася місцева специфіка як ведення метричних (церковних) книг, так шляхів їх надходження до архівів, яка змінювалася з плином часу.

В Тернопільському обласному Державному архіві метричні книги зберігаються в різних фондах. Для отримання загальної структурованої інформації про конкретні фонди доцільно представляти інформацію про них в такому порядку:

- номер, назва фонду, його хронологічні межі;
- загальна кількість метричних книг у фонді (при наявності – також і кількість описів із зазначенням кількості одиниць зберігання) та їхні хронологічні межі;
- перелік і характер стандартизованих відомостей, поданих у метричних книгах, до яких населених пунктів відносяться ці відомості та якою мовою велися записи в книгах;
- перелік складових наявного науково-довідкового апарату до метричних книг, із зазначенням їх числових ознак, або ж відмітка про відсутність такого апарату;
- назва конфесії, за якою здійснювались записи в цих метричних книгах.

Інформацію про метричні книги доцільно згрупувати в однотипних блоках, кожний з яких складається з визначеної кількості позицій у чітко визначеній послідовності, а саме:

1. Назва державної адміністративно-територіальної одиниці (губернії, воєводства, жупи та ін.), в межах якої велася метрична книга;
2. Назва церковної адміністративної установи, в межах якої велася метрична книга;
3. Назви храму, в якому велася метрична книга та населеного пункту, в якому він знаходився і його адміністративно-територіальна підпорядкованість (повіт, волость та ін.);

4. Назва(и) населених пунктів, мешканці яких були прихожанами цього храму; якщо частина цих населених пунктів відносилася до інших адміністративно-територіальних одиниць, та зазначаються ці одиниці;

5. Відомості про записи в метричній книзі про народження: їх хронологічні межі, номери фондів, описів, справ; у разі значного масиву таких записів ці відомості перелічуються по кожному фонду, опису, справі у хронології цих записів;

6. Аналогічно побудовані відомості про шлюбні записи;

7. Аналогічно побудовані відомості про записи про розлучення;

8. Аналогічно побудовані відомості про записи про смерть;

9. Аналогічно побудовані відомості про наявність інших записів, зокрема, сповідних відомостей;

10. Відомості про додаткову інформацію, що міститься в метричних книгах, наприклад, про персональний склад парафіян та ін., у такому ж порядку, як і в пункті 5.

У зв'язку з тим, що далеко не завжди по всіх зазначених позиціях (особливо 9) у метричних книгах містилися відповідні записи, по частині цих позицій є пропуски. Задля зручності орієнтування настільки великих блоках інформація, наведена в них, групується за віросповідним принципом, а релігійні напрями і течії подаються у тій послідовності, яка наведена у "Генеральній схемі класифікації документної інформації в систематичних каталогах державних архівів України", підготовленій УНДІАСД(Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства), тобто:

– християнство (у такій послідовності – православ'я, римо-католицизм, греко- католицизм (уніатство), протестантизм, інші християнські течії);

– іслам;

– іудаїзм;

– інші релігії та вірування.

Доцільно використовувати гео-інформаційний апарат, котрий складається насамперед з географічного показника, в якому за алфавітним принципом наведено назви населених пунктів, у храмах яких велися метричні книги. В перспективі цей елемент опису метричних книг може бути використаний для реалізації в гео-інформаційній системі.

Оскільки багато населених пунктів свого часу було перейменовано та користувачі можуть не знати їхніх старих назв, за якими велися метричні книги, для зручності пошуку відповідної інформації у записах БД по кожному регіону потрібно додати так звані зворотні покажчики населених пунктів[1].

Таким чином, за цим покажчиком, знаючи лише сучасну назву населеного пункту, можна віднайти його стару назву й згенерувати запит до відповідного храму, а відтак і до метричних книг.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зведений каталог метричних книг, що зберігаються в державних архівах України : міжархів. довідник: Том 1: Метричні книги у фондах державних архівів Волинської, Дніпропетровської, Закарпатської областей / Держкомархів України, Укр. наук.-досл. ін-т архів. справи та документознавства; упоряд.: С. Зворський, М. Ковтун. – К., 2009. – 810 с.

2. Метричні книги. Вікіпедія. Вільна енциклопедія [Електронний ресурс] – Режим доступу : URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Метрична_книга. – Дата доступу: 12.04.2016р. – Заголовок з екрану